

Grootoorvleermuizen in de kerk van Burcht

Tijdens onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen op kerkzolders in de provincie Antwerpen vond de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt Grootoorvleermuizen op de kerk van Burcht.

Om een beter zicht te krijgen op de verspreiding van een aantal vleermuissoorten, voert de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt sinds 2016 een onderzoek uit naar vleermuizen op kerkzolders in de provincie Antwerpen. Vermits alle vleermuissoorten (een 20-tal in Vlaanderen) op de lijst van Provinciaal Prioritaire Soorten van de provincie Antwerpen staan, besliste het provinciebestuur dit onderzoek financieel te ondersteunen.

Het principe is erg simpel: zoveel mogelijk kerkzolders in de provincie wordt bezocht. De zolder wordt afgespeurd op zoek naar uitwerpselen van vleermuizen. In de zomer kijken de onderzoekers ook of er vleermuizen aanwezig zijn. Enkele uitwerpselen worden verzameld. Zij worden door het INBO onderzocht; aan de hand van DNA kan men bepalen welke soort de keutel heeft geproduceerd.

Deze techniek werd voor het eerst (in Europa) op grote schaal gebruikt bij een onderzoek van kerkzolders in Vlaams-Brabant in 2013-2014. Hij heeft als grote voordeel dat de dieren niet aanwezig of zichtbaar moeten zijn op het moment dat onderzoekers komen. De kans op fouten is verwaarloosbaar, en het onderzoek gaat erg snel. Het belangrijkste nadeel is dat het niet mogelijk is om een inschatting te maken van het aantal dieren dat gebruik maakt van de zolder.

Niet alle soorten vleermuizen kan je aantreffen op zolders. Tot nog toe werden volgende soorten aangetroffen: grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, laatvlieger, baardvleermuis en ingekorven vleermuis. De dieren kan je er in zowat alle seizoenen aantreffen, al heb je de grootste kans in de zomer. De wijfjes zoeken dan erg warme plaatsen op om hun jongen op de wereld te zetten en groot te brengen. Zowel de grijze grootoorvleermuis als de ingekorven vleermuizen bereiken ongeveer ter hoogte van de grens tussen de Antwerpen en Nederland de noordgrens van hun verspreidingsgebied. Mogelijk komt dit net door de aanwezigheid van die warme zolders.

Het onderzoek is nog volop lopende en nog niet alle resultaten zijn gekend. De resultaten van de kerk van Burcht zijn echter wel al bekend: daar wonen geregeld Grootoorvleermuizen. Grootoorvleermuizen zijn zo genoemd naar hun opvallend grote oren waarmee ze prooi (insecten, spinnen,...) op de blaadjes van bomen kunnen horen lopen. Ze jagen tussen de boomkruinen. Doordat hun gehoor zo goed ontwikkeld is, moeten ze zelf geen geluid meer maken zoals andere vleermuizen dat doen. De meeste Europese soorten lokaliseren hun prooi namelijk door te luisteren naar de echo van hun eigen geroep (echolocatie heeft dat). Een Grootoorvleermuis kan je in de schemering, als je veel geluk hebt, zien 'bidden' voor blaadjes, net zoals een torenvalk dat doet. Grootoorvleermuizen leven, in tegenstelling tot sommige andere vleermuissoorten, jaarrond min of meer in dezelfde buurt. Tussen hun zomer- en winterverblijf ligt zelden meer dan enkele kilometers.

Zoals de meeste soorten is de grootoorvleermuis geen grote fan van licht. Spots om het kerkgebouw 's nachts te accentueren kunnen ze maar matig appreciëren. Bij renovatiewerken zijn houtbeschermingsmiddelen wel een knelpunt. De jongen worden immers kaal geboren, en nemen deze producten dus erg snel op via de huid, dikwijls met de dood tot gevolg. Wat wel helpt: in de onmiddellijke omgeving van de kerk hebben de Grootoorvleermuizen graag grote bomen die ze kunnen gebruiken als 'springplank' om snel naar hun jachtgebied te trekken. (tekst en foto Kris Boers)